

HIND TILINI O'QITISHDA ZAMONAVIY USUL VA METODLARDAN FOYDALANISH

Muhayyo Furqatovna Turdioxunova
Toshkent shahar Olmazor tumanidagi
24-IDUM hind tili o'qituvchisi

ANNOTATSIYA

Mazkur maqolada ixtisoslashtirilgan umumta'lim muassasalarida hind tilini o'qitish jarayonida qo'llaniladigan zamonaviy usul va metodlardan foydalanishning o'ziga xos jihatlari, o'quvchilarning hind tilini o'rganishida asosiy rol o'ynaydigan usullar haqida fikr mulohazalar bildirib o'tilgan.

Kalit so'zlar: Metod, texnologiya, ko'nikma, zamonaviy, innovatsion, lug'at, interfaol, kommunikativ, so'z boyligi.

ABSTRACT

In this article, the specific aspects of the use of modern methods and methods used in the process of teaching the Hindi language in specialized educational institutions, and the methods that play a key role in the students' learning of the Hindi language, are discussed. raised

Keywords: Method, technology, skill, modern, innovative, vocabulary, interactive, communicative, vocabulary.

KIRISH

Bugungi kunda xorijiy tillarni bilish ko'nikmasi ta'limning ajralmas qismlaridan biri bo'lib bormoqda. Turli sohalardagi mutaxassislarda chet ellik hamkorlar bilan hamkorlik qilish ko'rsatgichi yuqori bo'lganligi sababli, ularda til o'rganishga bo'lgan talab yuqoridir. Zamonaviy jamiyatda chet tillari kasbiy ta'limning muhim tarkibiy qismiga aylanmoqda. Bunday bilimlarni insonlar dastlab maktab, litsey, keyinchalik oliy ta'lim muassasalarida, o'quv kurslarida yoki mustaqil ravishda xorijiy tilni o'rganishga yordam beruvchi asosiy ma'lumot to'plamlari bilan tanishgan holda o'rganadilar. Bugungi kunda turli darajadagi til bilimiga ega kishilar uchun o'quv materiallarining katta to'plamlari mavjud. Ushbu maqsadga yetishishda muvaffaqiyatga erishish, o'qituvchilarning amaliy uslublari va malakasiga bog'liq. Axborot texnologiyalari va zamonaviy o'qitish uslublaridan foydalanish qobiliyati yangi materiallarni tezkor tushunishga yordam beradi. Turli usullarni birlashtirib o'qituvchi muayyan

ta'lim dasturlarini yechishga qodir bo'ladi. Shu munosabat bilan o'qituvchilar xorijiy tillarni o'qitishning zamonaviy usullari bilan tanishishlari kerak. Natijada maqsadlariga erishish uchun eng samarali usullarni tanlay bilish ko'nikmalari shakllanadi. Bunda o'qitish va o'rganishning bir necha metodlaridan foydalanish samarali natija beradi. O'qitish kichik bosqichlarda amalga oshiriladi va o'quvchining mavjud bilim tizimiga asoslanadi.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA METODOLOGIYA

Hind tilini o'rgatishda o'rganuvchining salohiyat va darajasi, yoshidan kelib chiqqan holda bosqichma-bosqich o'rgatish yaxshi natija beradi. Bunda o'quvchilar boshlang'ich bosqichda o'qitish, o'rta bosqichda o'qitish, yuqori bosqichda o'qitish asosida guruhlariga bo'linadi. Har bir bosqich uchun o'qituvchi tomonidan maxsus dastur ishlab chiqiladi.

Boshlang'ich bosqichda talaffuzga muhim e'tibor beriladi. O'quv jarayonining boshlanishida o'qituvchi asosiy e'tiborini o'quvchining talaffuziga qaratishi kerak. Grammatika va lug'at asosiysi hisoblansada, ma'ruzachi talaffuzi noto'g'ri bo'lsa, buning hammasi befoyda hisoblanadi. Shuning uchun o'qitishda dastavval asosiy e'tibor talaffuzga qaratiladi. Bunda turli xil audiolardan foydalanish yaxshi natija beradi. O'qituvchi dars davomida harflar, so'zlarni to'g'ri talaffuz qilishni o'rgatishi kerak. Shuningdek, boshlang'ich bosqichda og'zaki nutqqa va o'qish texnikasini o'stirishga katta e'tibor beriladi. Bunda chet tilini o'qitishning nutq faoliyati turlari bo'yicha ko'rib chiqadigan bo'lsak, ularni o'rgatishda quyidagi vazifalarni bajarish zarur:

- o'qish mexanizmini hosil qilish;
- og'zaki o'qish texnikasini o'stirish;
- o'qiganni tushunishga o'rgatish.

Boshlang'ich bosqichda o'qishning asosan ovoz chiqarib o'qish turiga keng o'rin ajratiladi. O'qish uchun ajratilgan matnlar ham eng sodda va oddiydan asta-sekin murakkablashib boradi. Lekin shuni aytish kerakki, boshlang'ich bosqichlardagi ish faoliyati asosan og'zaki nutqiy ko'nikmalarni rivojlantirishga yo'naltirilgan bo'lishiga qaramay hind tilida og'zaki nutqni o'stirish masalasini hal qila olmaydi. U haqiqiy og'zaki nutq ustida ishlash uchun faqat tayyorgarlik bosqichini o'taydi. Qolaversa, so'zlarni chiroyli va ravon o'qish o'quvchining shu tilni o'rganishga bo'lgan muhabbatini oshiradi.

Hind tilini o'rganishning o'rta bosqichida asosiy e'tibor ko'proq hajmdagi matnlarni o'qib tushunishda fikrlashni, nutq faoliyatini, tashabbuskorlikni oshirishga yordam beradigan

usullardan foydalanish kerak. O'quvchilarga uy vazifasi sifatida matnlar berib boriladi. Matnni tushunganligini tekshirish uchun turli xil savollar beriladi. Savol – javob mashqlaridan foydalangan holda nutqni kuchaytirish, xotirasini yaxshilash, takrorlash natijalariga erishiladi. Savol – javob natijasida o'sha so'zlarning xotirada takrorlanishi hamda nutqda qo'llay bilish ko'nikmalari shakllanadi.

Bundan tashqari dars jarayonlarida turli xil o'yinlardan hamda metodlardan foydalanib, o'quvchilarni til o'rganishga bo'lgan qiziqishini orttirib, til o'rganish sur'atini oshirish mumkin.

1) Muammoli vaziyat yechimi – bu usulni qo'llash uchun hikoyaning boshlanishi o'qib beriladi. Qanday yakun topishi o'quvchilar hukmiga havola qilinadi;

2) Quvnoq topishmoqlar – o'quvchilarga topishmoqlar o'rgatish chet tillarini o'rgatishda muhim ahamiyatga ega, ular o'zlariga notanish bo'lgan so'zlarni o'rganadilar va o'ylab topishmoq javobini topadilar;

3) Tezkor javob – o'tilgan dars samaradorligini oshirishda muhim ahamiyatga ega;

4) Pantomima – bu usul juda qiyin mavzular tushuntirilishi kerak bo'lgan darsda yoki yozma mashqlar bajarilib, o'quvchilar charchagan paytda foydalansa bo'ladi;

5) Hikoya zanjiri – usuli o'quvchilarning o'quvchilarning og'zaki nutqini o'stirishga yordam beradi. Mazkur usulda o'quvchilar hikoyalarni hind tilida galma-galdan aytib hikoyani davom ettiradilar;

6) Allomalar yig'ini – mazkur metodda allomalar aytib ketgan hikmatli so'zlardan foydalanilgan holda dars o'tiladi. Bu ham o'quvchilarning hind tilini o'rganishida asosiy rol o'ynaydi;

7) Rasmlar so'zlaganda – usuli ancha qulay bo'lib, hind tilini o'rgatishda, o'quvchilarning og'zaki nutqini rivojlantirishda yordam beradi, buning uchun mavzuga oid rasmlardan foydalanish lozim.

Hind tili darslarining o'qitilishida turli rolli, harakatli o'yinlardan foydalanish ham darsga ham til o'rganishga bo'lgan qiziqishni ortishiga sabab bo'ladi. O'quvchilarning juft yoki kichik guruhlarda ishlashlari orqali esa o'quvchilarning boshqalar bilan kommunikativ aloqa qilishlari uchun yordam beradi.

Hind tilini zamonaviy texnologiyalardan foydalanib o'qitish va o'rganish ham eng samarador usullardan biridir. Bu jarayonda, jumladan;

-kompyuterdan foydalanganda o'quvchi chet tilidagi video roliklarni, namoyishlarni, dialoglarni, kin ova multfilmlarni ham ko'rishi va eshitishi mumkin;

- chet tilidagi radio eshittirishlar va televideniya dasturlarini eshitish va tomosha qilish mumkin;
- ancha an'anaviy usul bo'lgan magnitofon va kassetalardan foydalanish.
- CD playerlardan foydalanish mumkin. Bu texnik vositalardan foydalanish o'quvchilarning hind tilini o'rganishlari jarayonini qiziqarliroq va samaraliroq bo'lishini ta'minlaydi.

Ko'rib chiqqanimizdek, har bir innovatsion texnologiya o'ziga xos afzallik jihatlarga ega. Bu usullarning barchasida o'qituvchi va o'quvchi o'rtasidagi hamkorlik, o'quvchining ta'lim jarayonidagi faol harakati ko'zda tutiladi.

XULOSA

Xulosa qilib aytganda, chet tili darslarida o'quvchilarning mantiqiy fikrlash qobiliyatlari rivojlanadi, nutqi ravonlashadi, tez va to'g'ri javob berish malakasi shakllanadi. Bunday usullar o'quvchida bilim olishga bo'lgan ishtiyoqni uyg'otadi va rivojlantiradi. O'quvchi darslarga puxta hozirlik ko'rishga intiladi. Bu esa o'quvchilarni ta'lim jarayonining faol sub'ektiga aylantiradi.

REFERENCES

1. Отабекова М.Р. Молодой учёный. Номер 4 (138) Январь 2017
2. Муминова Ф.М. Молодой учёный. Номер 18 (308) Май 2020
3. Zaripova F, O'rinova S. Xorijiy tillarni o'qitishda innovatsion metodlardan foydalanish. Marifatyogdusi.uz. 19.05.2021
4. J.Jalolov. Chet tilini o'qitish metodikasi. Toshkent 2012-yil.

